

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní Mgr. Jarmilou Úředníčkovou v právní věci
žalobkyně: **M. W.**

zastoupené Mgr. Ing. Janem Zonkem, advokátem
sídlem 702 00 Ostrava, Sadová 1585/7

proti

žalovanému: **Ministerstvo práce a sociálních věcí**

sídlem 128 01 Praha 2, Na Poříčním právu 376/1

o žalobě proti rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2019 č. j. MPSV-2019/174631-923, ve věci dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí

takto:

- I. Rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2019 č. j. MPSV-2019/174631-923 **se zrušuje** a věc se vrací žalovanému k dalšímu řízení.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou podanou v zákonné lhůtě se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 27. 8. 2019 č. j. MPSV-2019/174631-923, jímž bylo zamítnuto její odvolání proti rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ostravě ze dne 12. 6. 2019, č. j. 60567/2019-FMI, kterým byla žalobkyni odejmuta dávka pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí od 1. 5. 2019, a uvedené rozhodnutí správního orgánu prvního stupně bylo potvrzeno.
2. Žalobkyně namítala, že žalovaný nesprávně posoudil částky, které obdržela od R. M. na základě smluv o zápůjčce, a které byly použity na splátky v insolvenčním řízení. Tyto částky žalovaný vyhodnotil jako její bezúplatný příjem a započítal jej jako příjem pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi. Rozhodnutí žalovaného je nesprávné, neboť předmětné částky neobdržela bezúplatně a nemohou být započítány jako její příjem.
3. Žalovaný v písemném vyjádření navrhl zamítnutí žaloby. Shrnl průběh správního řízení a konstatoval, že v případě daru se dle § 10 odst. 1 písm. n) zákona o daních z příjmů jedná o bezúplatný příjem, který je započítáván podle § 7 odst. 1 písm. e) zákona o životním a existenčním minimu jako ostatní příjem. Dle zákona o pomoci v hmotné nouzi je tento příjem započítán ve výši 100 %. V měsíci dubnu obdržela žalobkyně finanční dar ve výši 11.089 Kč, který byl tedy považován za bezúplatný příjem. V průběhu správního řízení žalobkyně uváděla, že se jedná o dar jejích přátel. V odvolání namítala, že se jednalo o půjčku, kterou bude muset splatit. Dle žalovaného své tvrzení však ničím neprokázala. Žalovaný poukázal také na to, že z veřejně dostupných informací www.justice.cz správní orgán prvního stupně zjistil ze zprávy insolvenční správkyne a přiložených výpisů z účtů, že na účet insolvenční správkyne byla v měsíci březnu 2019 připsána částka v celkové výši 25.246 Kč a v dubnu 2019 ve výši 11.089 Kč, plátcem byl pan R. M. Do protokolu o ústním jednání sepsaného dne 21. 5. 2019 žalobkyně uvedla, že se jednalo o dar známých, kteří jí nyní s insolvencí pomáhají, protože má zdravotní problémy, od října 2018 se léčí. Žalovaný dále uvedl, že žalobkyně byla poučena o tom, že poskytnutý dar v rámci insolvence se pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi započítává jako příjem. Poté, co jí úřednice tuto skutečnost oznámila, odmítla žalobkyně protokol o ústním jednání podepsat. Proto úřad práce dne 3. 6. 2019 zahájil z moci úřední správní řízení ve věci odejmutí příspěvku na živobytí z důvodu změny příjmu v rozhodném období a zároveň dal žalobkyni možnost, aby se dle § 36 odst. 3 správního řádu k podkladům řízení vyjádřila. Žalobkyně této možnosti nevyužila. Proto úřad práce dne 26. 6. 2019 vydal rozhodnutí, kterým příspěvek na živobytí žalobkyni od 1. 5. 2019 odejmul.
4. Krajský soud v souladu s ust. § 75 odst. 1 a 2 s. ř. s. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, přezkoumal napadené rozhodnutí žalovaného v mezích žalobních bodů, včetně řízení, které předcházelo jeho vydání, dle skutkového a právního stavu k datu vydání napadeného rozhodnutí, a dospěl k závěru, že žaloba je důvodná.
5. Ze správních spisů bylo zjištěno, že Úřad práce České republiky rozhodnutím ze dne 12. 6. 2019, č. j. 60567/2019-FMI žalobkyni odňal dávku pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí od 1. 6. 2019. Správní orgán prvního stupně učinil závěr, že v dubnu 2019 došlo ke změně příjmů. Konstatoval, že žalobkyně obdržela bezúplatný příjem v celkové výši 11.089 Kč, dále výživné 4.000 Kč, dávku státní sociální podpory, přídavek na dítě 610 Kč, a všechny tyto příjmy se započítávají ve výši 100 %. Dále konstatoval, že na účet žalobkyně určený pro oddlužení byly zaslány panem R. M. peněžní částky 10.000 Kč dne 10. 4. 2019 a 1.089 Kč dne 15. 4. 2019. Uvedené finanční prostředky byly správním orgánem prvního stupně vyhodnoceny jako bezúplatný příjem. Správní orgán prvního stupně dále vycházel z toho, že dcera žalobkyně obdržela výživné 4.000 Kč a dávku státní sociální podpory, přídavek na dítě ve výši 610 Kč. Učinil závěr, že všechny tyto příjmy se pro účely dávek hmotné nouze započítávají ve výši 100 % podle § 9 odst. 2 písm. c) zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, v platném znění. Správní orgán prvního stupně také konstatoval, že usnesením Krajského soudu v Ostravě, č. j. KSOS 40 INS 19465/2015 bylo žalobkyni schváleno oddlužení. Na její účet určený pro

oddlužení byly zaslány panem R. M. výše uvedené částky 10.000 Kč a 1.089 Kč v měsíci dubnu 2019. Správní orgán prvního stupně uvedl, že výše příspěvku na živobytí se stanovuje za kalendářní měsíc u osob společně posuzovaných jako rozdíl mezi částkou živobytí společně posuzovaných osob (v případě žalobkyně tj. 5.280 Kč) a příjmem společně posuzovaných osob (v případě žalobkyně tj. 10.989,30 Kč). Jako příjem se započítává příjem snížený o přiměřené náklady na bydlení podle vzorce: příjem minus odůvodněné náklady na bydlení, nejvýše do přiměřených nákladů na bydlení, přičemž přiměřené náklady na bydlení se rovnají částce příjmu vynásobeného koeficientem 0,3, a že v případě žalobkyně je to částka 4.709,70 Kč. Současně provedl výpočet příspěvku na živobytí 5.280 Kč minus (15.699 minus 4.709,70 Kč). V závěru uvedl, že vzhledem k tomu, že zanikl rozdíl mezi částkou živobytí společně posuzovaných osob a příjmem společně posuzovaných osob, dochází k odejmutí dávky příspěvek na živobytí od 1. 5. 2019.

6. Součástí správního spisu je kromě jiného výše označené usnesení Krajského soudu v Ostravě č. j. KSOS 40 INS 19465/2015-B6 ze dne 12. 1. 2016, jímž soud schválil oddlužení žalobkyně plněním splátkového kalendáře. Ve spise je rovněž protokol sepsaný Úřadem práce České republiky, krajskou pobočkou v Ostravě, kontaktním pracovištěm Frýdek-Místek, dne 21. 5. 2019, v němž se konstatuje, že uvedeného dne se dostavila žalobkyně. Protokol obsahuje informaci o tom, že žalobkyně je v insolventi, v měsíci březnu 2019 i v měsíci dubnu 2019 obdržela finanční dar od známých, kteří jí nyní pomáhají s insolventí. Má zdravotní problémy. Od měsíce října 2018 se léčí. Nemůže pracovat. Doložila doklad o zaplacení bydlení, dodatek nájemní smlouvy do 30. 6. 2019 a potvrzení o zdravotním stavu vydané ošetřujícím lékařem v dubnu 2019. V protokole je zaznamenáno, že žalobkyně byla informována, že dar v rámci insolvence se započítává pro dávky hmotné nouze jako příjem, a byla informována, že dar bude mít vliv na dávky hmotné nouze. V závěru je poznámka, že žalobkyně odmítla protokol podepsat.
7. Proti výše uvedenému rozhodnutí Úřadu práce ČR ze dne 12. 6. 2019, č. j. 60567/2019/FMI podala žalobkyně včas odvolání, v němž kromě jiného namítala, že od října 2018, kdy se intenzivně léčí s karcinomem prsu s velice těžkým průběhem, je závislá na náhodné pomoci přátel a peněžních půjčkách, které však bude muset v budoucnu splácet. Uvedla, že pokud je potřeba, může doložit všechny lékařské zprávy, smlouvy o půjčkách a vše, co zmiňuje. Žalovaný pak bez dalšího rozhodl o odvolání žalobou napadeným rozhodnutím ze dne 27. 8. 2019, č. j. MPSV-2019/174631-923 tak, že odvolání zamítl a rozhodnutí Úřadu práce České republiky – krajské pobočky v Ostravě ze dne 12. 6. 2019, č. j. 60567/2019/FMI potvrdil. K odvolací námitce žalobkyně ve vztahu k závěru správního orgánu prvního stupně, podle něhož v měsíci dubnu obdržela finanční dar ve výši 11.089 Kč, žalovaný stroze uvedl, že žalobkyně své tvrzení o tom, že se jednalo o půjčku, kterou bude muset splatit, ničím neprokázala. Současně k tomu dodal, že při posuzování nároku na dávku a její výši, je vždy přihlédnuto k výši příjmu vyplacenému v měsíci předchozím, tj. 04/2019, přičemž nelze zohlednit závazky či jiné pohledávky osob, poněvadž dávky pomoci v hmotné nouzi nejsou určeny k tomuto účelu.
8. Krajský soud předně považuje za potřebné zmínit závěry vyslovené v rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 6 Ads 43/2005-51, v němž sice byl aplikován již zrušený zákon číslo 482/1991 Sb., o sociální potřebnosti, ovšem detailně se zabýval ústavními aspekty odnětí dávky v hmotné nouzi (jako je tomu v posuzované věci), a které lze vztáhnout na nyní posuzovanou věc. V tomto rozsudku Nejvyšší správní soud kromě jiného uvedl, že nelze při posuzování podmínek pro odejmutí dávky pomoci v hmotné nouzi odhlédnout od ústavní direktivy, která zní: „Stát je povinen zajistit takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění základních životních podmínek v situaci, kdy je kdokoliv v hmotné nouzi. Pokud takovou pomoc stát zajistit odepře, pak jde o situaci, kterou z hlediska osoby nacházející se v této situaci nutno posuzovat doslova jako „ultima ratio“; jestliže je tento výraz v diplomatické řeči užíván k vyjádření faktu přerušení diplomatických styků, zde dává stát najevo, že s takovou osobou „přerušuje“ přátelský a

napomáhající kontakt, neboť se dopustila takových zákonem definovaných jednání či opomenutí, že si prostě pomoc nezaslouží. Pokud pak zákon takový stav „ultima ratio“ připouští, musí se tak dít za podmínek, jež jsou definovány naprosto jasně a přehledně, logicky právně bezchybně a ve všech souvztažnostech právního řádu...“, konec citace. Z judikatury Nejvyššího správního soudu rovněž plyne, že nelze akceptovat, aby správní orgány provedly ryze formální interpretaci zákona a rezignovaly na pečlivé zvážení individuálních okolností daného případu, které jsou pro posuzovanou věc rozhodující. Nejvyšší správní soud ve své judikatuře rovněž zmiňuje, že koncepce sociálního zabezpečení v České republice vychází z odpovědnosti jednotlivce za svou sociální situaci, a že východisko čl. 30 odst. 2 Listiny základních práv a svobod vymezující právo na takovou pomoc, která je nezbytná pro zajištění pouze základních životních podmínek, zákonodárce vtělil jako základní zásadu do § 1 odst. 1 zákona o pomoci v hmotné nouzi, a že zákon o pomoci v hmotné nouzi tím mimo jiné sleduje zabránění zneužívání dávkového systému hmotné nouze. Současně se z judikatury Nejvyššího správního soudu podává, že tento účel zákona však v žádném případě nelze redukovat na obecné konstatování, že k soukromým závazkům se při zjišťování podmínek k přiznání dávek hmotné nouze nepřihlíží, a že k existenci soukromých závazků u osob v hmotné nouzi se musí přihlížet pouze v souvislosti s účelem zákona a v kontextu konkrétních skutkových okolností a je třeba pečlivě zvážit individuální okolnosti daného případu.

9. Krajský soud dále odkazuje na metodický pokyn číslo 2/2010 Ministerstva práce a sociálních věcí ČR k upřesnění některých postupů orgánů pomoci v hmotné nouzi při aplikaci zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů. V jeho bodě 7., který se týká některých započitatelných a nezapočitatelných příjmů pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi, je uvedeno, že pro účely dávek pomoci v hmotné nouzi, by se půjčka, kterou obdrží osoba v hmotné nouzi, za započitatelný příjem považovat neměla. Na půjčku lze nahlížet jako na majetek a záleží na správním uvážení orgánů pomoci v hmotné nouzi, zda k tomuto majetku bude přihlížet. Krajský soud v projednávané věci dospěl k závěru, že odnětí dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvku na živobytí žalobkyni nebylo v souladu se zákonem, neboť žalovaný nezjistil stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti a porušil tak § 3 zákona číslo 500/2004 Sb., správního řádu, ve znění pozdějších předpisů. Současně porušil i § 49 odst. 2 zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi. V dané věci totiž zůstala nevyjasněna otázka povahy výše uvedených peněžních částek v celkové výši 11.089 Kč, které žalobkyně obdržela od pana M. v měsíci dubnu 2019, to je, zda se jednalo o dar nebo o zápůjčku. Vyjasnění této otázky je stěžejní pro posouzení, zda v dubnu 2019 došlo ke změně příjmů na straně žalobkyně, a zda byly splněny podmínky pro odnětí dávky pomoci v hmotné nouzi příspěvek na živobytí od 1. 5. 2019 či nikoliv. Nelze přehlédnout, že údaj o tom, že sporné částky byly darem, je uvedeno v listině označené jako doklad o výši měsíčních příjmů, která ovšem není žalobkyní podepsána, a dále je tento údaj uveden v protokole o ústním jednání na oddělení hmotné nouze dne 21. 5. 2019, který dle oprávněné úřední osoby žalobkyně odmítla podepsat. V odvolání proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně naopak žalobkyně namítala, že se jednalo o zápůjčky. Bylo proto na místě, aby žalovaný využil oprávnění dané mu § 49 odst. 2 písm. b) zákona číslo 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů a vyzval žalobkyni, aby v jím stanovené lhůtě navrhla důkazy ke svému tvrzení, že se jednalo o zápůjčky, s tím, že žadatel o dávku je povinen osvědčit skutečnosti rozhodné pro nárok na dávku a příjemce dávky je povinen vyhovět výzvě správního orgánu, aby tyto skutečnosti osvědčil, a aby ji také poučil o následcích nesplnění této výzvy dle § 49 odst. 5 téhož zákona, podle něhož nesplní-li osoba uvedená v odst. 1 až 4 ve lhůtě stanovené příslušným orgánem povinnosti uvedené v odst. 1 až 4, může být po předchozím upozornění žádost o dávku zamítnuta, výplata dávky zastavena, nebo dávka odejmuta. Krajský soud zastává názor, že žalovaný pochybil, učinil-li závěr, že žalobkyně svá tvrzení o zápůjčkách ničím neprokázala, bez toho, že by ji výše uvedeným způsobem vyzval a poučil.

10. Krajský soud z výše uvedených důvodů zrušil žalobou napadené rozhodnutí podle § 76 odst. 1 písm. b) a c) s. ř. s., zákona číslo 150/2002 Sb., neboť skutkový stav vyžaduje zásadní doplnění a současně došlo k porušení § 3 správního řádu, které mohlo mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, a v souladu s § 78 odst. 4 s. ř. s. věc vrací žalovanému k dalšímu řízení, v němž je v souladu s § 78 odst. 5 s. ř. s. žalovaný vázán výše uvedenými právními názory krajského soudu.
11. Pro úplnost soud uvádí, že neprovedl žalobkyní navržené důkazy, které nejsou součástí správních spisů, a to smlouvami o zápůjčkách, neboť provedením těchto důkazů by zcela nahrazoval činnost správních orgánů, a to za situace, kdy k tvrzení žalobkyně, že sporné částky nebyly darem, nýbrž zápůjčkami, správní orgány neprovedly dosud žádné dokazování.
12. O nákladech řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť žalobkyni podle obsahu spisu osobně žádné náklady nevznikly a žalovaný ve věci úspěch neměl.
13. O nákladech ustanoveného zástupce bude rozhodnuto samostatným usnesením.

Poučení:

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě do dvou týdnů ode dne doručení tohoto rozhodnutí. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Brno, Moravské náměstí č. 6. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s.ř.s.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Ostrava 27. května 2020

Mgr. Jarmila Úředníčková
samosoudkyně